

Miljö- och energidepartementet
Rättssekretariatet
Departementssekreterare
Linn Åkesson
08-405 84 59
linn.akesson@regeringskansliet.se

Förbättrat genomförande av direktivet om geologisk lagring av koldioxid

1. Sammanfattning

I denna promemoria föreslås ändringar för att komma till rätta med brister i genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/31 av den 23 april 2009 om geologisk lagring av koldioxid och ändring av rådets direktiv 85/337/EEG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG och 2008/1/EG samt förordning (EG) nr 1013/2006. Direktivet kallas fortsättningsvis CCS-direktivet där CCS står för Carbon Capture and Storage. Ändringar föreslås i miljöbalken och i förordningen (2014:21) om geologisk lagring av koldioxid.

De föreslagna ändringarna innebär att det i förordningen om geologisk lagring av koldioxid anges att en geologisk formation endast får väljas som lagringsplats för koldioxid om det med planerade användningsförhållanden inte finns någon betydande risk för läckage av koldioxid från lagringskomplexet (tidigare betydande risk för läckage av koldioxid från lagringsplatsen). Förordningen kompletteras med bestämmelser angående kriterier för uppdatering av övervakningsplaner. Det anges vad som är syftet med att uppdatera övervakningsplanerna. Förordningen kompletteras även med bestämmelser som tydliggör hur uppdateringen av övervakningsplaner ska göras. En ändring genomförs som innebär att verksamhetsutövaren ska underrätta tillsynsmyndigheten och vidta åtgärder om det inträffar läckage av koldioxid (tidigare om det inträffar betydande läckage). Det förtydligas att planen för underhåll efter stängning ska utformas på grundval av bästa metoder och att övervakningen efter stängning ska grundas på den information som samlats in och modellerats under genomförandet av övervakningsplanen som upprättats inför och under driften av verksamheten. Det förtydligas att förteck-

ningen över stängda lagringsplatser även ska innefatta omgivande lagringskomplex. Ändringar görs i miljöbalken och i förordningen för att förtydliga att den ekonomiska säkerheten som ska ställas kan användas till andra kostnader än kostnader för återställningsåtgärder. Det tydliggörs även att säkerheten får tas i anspråk för kostnader som uppkommer för en tillsynsmyndighet som genomför åtgärder på verksamhetsutövarens bekostnad när ett lagringstillstånd har återkallats. Det införs ett nytt bemyndigande för regeringen eller för den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vad som krävs för att en säkerhet ska kunna godtas. Det anges i en ändring av miljöbalken att tillståndsmyndigheten får ompröva tillstånd om det kan antas att en säkerhet som ställts för geologisk lagring av koldioxid inte är tillräcklig eller är större än vad som behövs. Det förtydligas att kravet på att koldioxidströmmar enbart ska bestå av koldioxid gäller alla koldioxidströmmar och inte enbart de som injekteras i lagringsplatsen.

2. Författningsförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om miljöbalken

dels att 15 kap. 37 § och 24 kap. 5 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf 15 kap. 37 a § av följande lydelse.

<i>Nuvarande lydelse</i>	<i>Föreslagen lydelse</i>
--------------------------	---------------------------

15 kap.

37 §

Tillstånd till geologisk lagring av koldioxid får ges endast om verksamhetsutövaren ställer säkerhet <i>enligt 16 kap. 3 § eller vidtar någon annan lämplig åtgärd</i> för att säkerställa fullgörandet av de skyldigheter som gäller för verksamheten enligt denna balk, lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter samt de föreskrifter och tillståndsvillkor som har meddelats med stöd av dessa lagar.	Tillstånd till geologisk lagring av koldioxid får ges endast om verksamhetsutövaren ställer säkerhet för att säkerställa fullgörandet av de skyldigheter som gäller för verksamheten enligt denna balk, lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter samt de föreskrifter och tillståndsvillkor som har meddelats med stöd av dessa lagar. Säkerheten får ställas efter hand enligt en plan som vid varje tid tillgodoser det aktuella behovet av säkerhet.
	Säkerheten ska prövas av tillståndsmyndigheten. Säkerheten ska godtas om den visas vara betryggande för sitt ändamål. Staten, kommuner, landsting och kommunalförbund behöver inte ställa säkerhet.

37 a §

	Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela
--	---

¹ Jämför Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/31/EG av den 23 april 2009 om geologisk lagring av koldioxid och ändring av rådets direktiv 85/337/EEG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG och 2008/1/EG samt förordning (EG) nr 1013/2006.

	ytterligare föreskrifter om vad som krävs för att en säkerhet ska kunna godtas.
--	---

24 kap.

5 §

<p>I fråga om miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet får tillståndsmyndigheten ompröva tillstånd när det gäller en bestämmelse om tillåten produktionsmängd eller annan liknande bestämmelse om verksamhetens omfattning, samt ändra eller upphäva villkor eller andra bestämmelser eller meddela nya sådana</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. när, från det tillståndsbeslutet fick laga kraft, det förflutit tio år eller den kortare tid som, på grund av vad som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, 2. om verksamheten med någon betydelse medverkar till att en miljökvalitetsnorm inte följs, 3. om den som har sökt tillståndet har vilselett tillståndsmyndigheten genom att lämna oriktiga uppgifter eller låta bli att lämna uppgifter av betydelse för tillståndet eller villkoren, 4. när tillståndet eller villkor som gäller för verksamheten inte har följts, 5. om det genom verksamheten uppkommit en olägenhet av någon betydelse som inte förutsågs när verksamheten tilläts, 6. om förhållandena i omgivningen har ändrats väsentligt, 7. om en från hälso- eller miljösynpunkt väsentlig förbättring kan uppnås med användning av någon ny process- eller reningsteknik, 8. om användandet av någon ny teknik för mätning eller uppskattning av förorening eller annan störning skulle medföra väsentligt bättre förutsättningar för att kontrollera verksamheten, 9. om verksamheten helt eller till väsentlig del är förlagd inom ett område där förbud råder enligt en föreskrift eller ett beslut som har meddelats med stöd av 9 kap. 4 §, 10. för att förbättra en anläggnings säkerhet, 11. om det visar sig att anordningar som har vidtagits eller villkor som har meddelats till skydd för fisket med stöd av 11 kap. 8 § eller enligt 6 kap. 5 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet är mindre ändamålsenliga, eller 	
<p>12. om det kan antas att en säkerhet som ställts enligt 9 kap. 6 e §, 15 kap. 35 § eller 16 kap. 3 § inte längre är tillräcklig eller är större än vad som behövs.</p>	<p>12. om det kan antas att en säkerhet som ställts enligt 9 kap. 6 e §, 15 kap. 35 <i>eller</i> 37 § eller 16 kap. 3 § inte längre är tillräcklig eller är större än vad som behövs.</p>

Ändringstillstånd som avses i 16 kap. 2 § får förenas med bestämmelser om ändringar i villkor som tidigare har meddelats för de delar av verksamheten som inte omfattas av ändringen, om de tidigare villkoren har ett samband med ändringen.

Ändringstillstånd som avses i 16 kap. 2 § får trots bestämmelserna i första stycket omprövas i samband med att ett tillstånd som omfattar hela verksamheten omprövas.

I fall som avses i första stycket 5 får tillståndsmyndigheten också besluta om andra åtgärder som behövs för att förebygga eller minska olägenheter för framtiden.

Tillståndsmyndigheten får inte med stöd av denna paragraf meddela så ingripande villkor eller andra bestämmelser att verksamheten inte längre kan bedrivas eller att den avsevärt försvåras.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2018.

2.2 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2014:21) om geologisk lagring av koldioxid

Regeringen föreskriver² i fråga om förordningen (2014:21) om geologisk lagring av koldioxid att 1, 9, 27, 32, 38, 39, 43, 45, 49, 51 och 69 §§ ska ha följande lydelse.

1 §

Denna förordning är meddelad med stöd av – 4 kap. 9 § miljöbalken i fråga om 10 §, – 9 kap. 6 § och 15 kap. 40 § miljöbalken ifråga om 9, 11–25, 27–41, 45, 46, 48–54, 58, 59, 64, 67, 68 och 70 §§, – 26 kap. 19 § miljöbalken i fråga om 42–44 §§, – 26 kap. 20 § miljöbalken i fråga om 47 §, – 27 kap. 2 § miljöbalken i fråga om 55–57 §§, och – 8 kap. 7 § regeringsformen i fråga om övriga bestämmelser.	Denna förordning är meddelad med stöd av – 4 kap. 9 § miljöbalken i fråga om 10 §, – 9 kap. 6 § och 15 kap. 40 § miljöbalken ifråga om 9, 11–25, 27–41, 45, 46, 48–54, 58, 59, 64, 67, 68 och 70 §§, – 15 kap. 37 a § i fråga om 38 § och 65 § tredje stycket, – 26 kap. 19 § miljöbalken i fråga om 42–44 §§, – 26 kap. 20 § miljöbalken i fråga om 47 §, – 27 kap. 2 § miljöbalken i fråga om 55–57 §§, och – 8 kap. 7 § regeringsformen i fråga om övriga bestämmelser.
--	---

9 §

En geologisk formation får användas för lagring av koldioxid endast om	
1. det inte finns någon betydande risk för läckage av koldioxid från <i>lagringsplatsen</i> , och	1. det inte finns någon betydande risk för läckage av koldioxid från <i>lagringskomplexet</i> , och
2. lagring av koldioxid på platsen inte medför någon betydande risk för människors hälsa eller miljön.	

² Jämför Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/31/EG av den 23 april 2009 om geologisk lagring av koldioxid och ändring av rådets direktiv 85/337/EEG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG och 2008/1/EG samt förordning (EG) nr 1013/2006.

27 §

<p>Den som avser att bedriva en verksamhet med geologisk lagring av koldioxid ska innan verksamheten påbörjas upprätta förslag till</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. en plan som beskriver vilka åtgärder som ska vidtas i händelse av läckage av koldioxid eller betydande störningar i lagringskomplexet (plan för avhjälpande åtgärder), 2. en övervakningsplan för kontrollen enligt 26 kap. 19 § miljöbalken och 43 § denna förordning, och 	
<p>3. en plan för underhåll efter stängning.</p>	<p>3. en <i>sådan</i> plan för underhåll efter stängning <i>som avses i 51 §.</i></p>
<p>Första stycket 2 gäller utöver det kontrollprogram som kan krävas enligt 26 kap. 19 § miljöbalken.</p> <p>Bestämmelser om att en ansökan om tillstånd till geologisk lagring av koldioxid ska innehålla ett förslag till övervakningsplan och ett förslag till plan för avhjälpande åtgärder finns i 22 kap. 1 a § miljöbalken.</p>	

32 §

<p>Den övervakningsplan som avses i 27 § första stycket 2 ska avse hanteringen av de risker som identifierats i riskbedömningen enligt 21–25 §§. Planen ska uppfylla kraven i 33–37 §§.</p>	<p>Den övervakningsplan som avses i 27 § första stycket 2 ska avse hanteringen av de risker som identifierats i riskbedömningen enligt 21–25 §§. Planen ska uppfylla kraven i 33–37 §§. <i>Övervakningsplanens uppgifter om övervakningen ska utarbetas enligt de riktlinjer som fastställts i kommissionens förordning (EU) nr 601/2012 av den 21 juni 2012 om övervakning och rapportering av växthusgasutsläpp i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG.</i></p>
---	---

38 §

<p>Den säkerhet som avses i 15 kap. 37 § miljöbalken ska gälla fram till dess att</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ansvarsöverföring har skett, eller 2. en ny säkerhet har ställts i enlighet med ett nytt tillstånd, om det tillstånd som avsågs när säkerheten ställdes har återkallats enligt 24 kap. 3 § miljöbalken och tillsynsmyndigheten inte har beslutat att lagringsplatsen ska stängas. 	
	<p><i>Säkerheten ska kunna tas i anspråk för att utföra åtgärder på verksamhetsutövarens bekostnad.</i></p>

39 §

<p><i>Den koldioxidström som injekteras i lagringsplatsen ska bestå av enbart koldioxid. Koldioxidströmmen får dock innehålla spår av andra ämnen än koldioxid som härrör från källan till koldioxidutsläppen, avskiljningen eller injekteringsprocessen samt spårämnen som tillsatts i samband med övervakning och kontroll av koldioxidens rörelser inom lagringskomplexet. Halterna av sådana ämnen får inte överstiga nivåer som skulle kunna</i></p>	<p><i>En koldioxidström ska bestå av enbart koldioxid. Koldioxidströmmen får dock innehålla spår av andra ämnen än koldioxid som härrör från källan till koldioxidutsläppen, avskiljningen eller injekteringsprocessen samt spårämnen som tillsatts i samband med övervakning och kontroll av koldioxidens rörelser inom lagringskomplexet. Halterna av sådana ämnen får inte överstiga nivåer som skulle kunna</i></p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. ha negativa effekter på lagringsplatsen eller säkerheten och funktionen hos den infrastruktur som används för transport av koldioxid, 2. utgöra en betydande risk för människors hälsa eller miljön, eller 3. strida mot krav i annan lagstiftning. 	

43 §

<p>Verksamhetsutövaren ska uppdatera övervakningsplanen vid behov och inte mer sällan än vart femte år.</p>	<p>Verksamhetsutövaren ska uppdatera övervakningsplanen vid behov och inte mer sällan än vart femte år <i>för att ta hänsyn till:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>förändringar av de bedömda läckageriskerna,</i> 2. <i>förändringar av de bedömda riskerna för miljön och för människors hälsa,</i> 3. <i>nya vetenskapliga rön, och</i> 4. <i>förbättringar av bästa tillgängliga teknik.</i> <p><i>Vid uppdateringen ska 14–25 §§ tillämpas med användning av de kalibrerade modeller som avses i 37 § för att generera nya faroscenarier och flöden samt för att revidera och uppdatera bedömningen av de risker som avses i första stycket.</i></p> <p><i>När nya koldioxidkällor, kanaler och flöden eller observerade signifikanta avvikelser från tidigare bedömningar identifieras till följd av historisk matchning och omkalibrering av modeller ska övervakningsplanen uppdateras i enlighet med detta.</i></p>
---	--

45 §

Om det i fråga om en anläggning för lagring av koldioxid inträffar <i>betydande</i> läckage av koldioxid eller betydande störningar, ska verksamhetsutövaren	Om det i fråga om en anläggning för lagring av koldioxid inträffar läckage av koldioxid eller betydande störningar, ska verksamhetsutövaren
<p>1. så snart som möjligt underrätta tillsynsmyndigheten och den myndighet som är tillsynsmyndighet enligt lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter om detta, och</p> <p>2. vidta åtgärder i enlighet med planen för avhjälpande åtgärder samt de övriga åtgärder som kan krävas för att skydda människors hälsa eller miljön.</p>	

49 §

Tillsynsmyndigheten får efter ansökan av verksamhetsutövaren besluta att lagringsplatsen ska stängas, om	
1. verksamhetsutövaren har uppfyllt de villkor för stängning som bestämts i tillståndet,	
2. verksamhetsutövaren har gjort en uppdatering av den plan för underhåll efter stängning som avses i 27 § första stycket 3 och uppdateringen omfattar en riskanalys och en analys av bästa <i>möjliga teknik</i> för stängning av lagringsplatsen, och	2. verksamhetsutövaren har gjort en uppdatering av den plan för underhåll efter stängning som avses i 27 § första stycket 3 och uppdateringen omfattar en riskanalys och en analys av de bästa <i>metoderna</i> för stängning av lagringsplatsen, och
3. tillsynsmyndigheten anser att den uppdaterade planen för underhåll efter stängning kan godkännas.	

51 §

När tillsynsmyndigheten har beslutat att en lagringsplats ska stängas, ska verksamhetsutövaren	
<p>1. försluta lagringsplatsen och avlägsna injekteringsanläggningarna, och</p> <p>2. fram till dess att ansvarsöverföring har skett</p> <p>a) övervaka enligt 42 §,</p> <p>b) vid behov vidta avhjälpande åtgärder enligt 45 §,</p> <p>c) vid behov överlämna utsläppsrätter enligt lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter i händelse av läckage av koldioxid,</p> <p>d) vid behov vidta förebyggande åtgärder enligt 2 kap. miljöbalken och avhjälpande åtgärder enligt 10 kap. miljöbalken, och</p> <p>e) upprätta miljörapport enligt 26 kap. 20 § miljöbalken och 47 § denna förordning.</p>	
	<i>För fullgörande av första stycket 2 ska det finnas en plan för underhåll efter stäng-</i>

	<p><i>ning som ska utformas på grundval av de bästa metoderna för stängning.</i></p> <p><i>Övervakningen efter stängning ska grundas på den information som samlats in och modellerats under genomförandet av den övervakningsplan som avses i 27 § första stycket 2 och de uppdateringar som gjorts av denna plan. Planen ska innehålla den information som behövs för beslut enligt 52 §.</i></p>
--	---

69 §

<p>Tillsynsmyndigheten ska föra en förteckning över givna tillstånd till lagring av koldioxid <i>och över</i> stängda lagringsplatser. I fråga om stängda lagringsplatser ska förteckningen innehålla</p>	<p>Tillsynsmyndigheten ska föra en förteckning över givna tillstånd till lagring av koldioxid <i>samt över</i> stängda lagringsplatser <i>och över omgivande lagringskomplex</i>. I fråga om stängda lagringsplatser <i>och omgivande lagringskomplex</i> ska förteckningen innehålla</p>
<p>1. information i form av kartor och tvärsnitt som visar den stängda lagringsplatsens rumsliga avgränsning, och</p> <p>2. information som är relevant för att bedöma om den lagrade koldioxiden kommer att förbli fullständigt och varaktigt innesluten.</p>	

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 2018.

3. Ärendet och dess beredning

I en EU-pilotförfrågan som inkom i maj 2016 (dnr M2016/01272/R) ställde Europeiska kommissionen frågor om Sveriges genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/31/EG av den 23 april 2009 om geologisk lagring av koldioxid och ändring av rådets direktiv 85/337/EEG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG och 2008/1/EG samt förordning (EG) 1031/2006 (CCS-direktivet). Sverige uppgav i svar i juli 2016 att regeringen avsåg att göra vissa ändringar i syfte att förtydliga genomförandet. Kommissionen skickade i oktober 2016 ytterligare en EU-pilotförfrågan (dnr M2016/03037/R) där den ansåg att det behövs fler förändringar än de som Sverige angav att man avsåg att göra i sitt tidigare svar. Sverige uppgav i svar i december 2016 att en promemoria kommer att tas fram och att vissa ytterligare ändringar kommer att göras i syfte att förtydliga genomförandet. Med anledning av detta lämnas i denna promemoria förslag på ändringar för att komma till rätta med bristerna i genomförandet.

4. Bakgrund

CCS-processen består av tre steg: infångning och avskiljning av koldioxid vid industri- eller förbränningsprocessen, transport till lagringsplatsen och lagring. Ett antal storskaliga projekt för geologisk lagring av koldioxid pågår globalt och fler projekt är på gång i form av planerade och operativa, pilot- och demonstrationsanläggningar. CCS (Carbon Capture and Storage) är en av många åtgärder som anses kunna bidra till klimatmålen och därmed minska utsläppen av växthusgaser till atmosfären.³ Koldioxiden kan transporteras via rörledningar eller fartyg till den plats där koldioxiden ska pumpas ned (injekteras) i berggrunden. En etablerad metod för lagring av koldioxid innebär att koldioxiden injekteras i olje- eller gasförande berggrund. När detta görs trycks samtidigt den olja eller gas som eventuellt finns i berggrunden ut och tas om hand. Vid lämpliga geologiska förhållanden kan koldioxid

³ Geologisk lagring av koldioxid i Sverige – Lägesbeskrivning avseende förutsättningar, lagstiftning och forskning samt olje- och gasverksamhet i Östersjöregionen, Sveriges geologiska undersökning, rapporter och meddelanden 142 s. 3 och 8

också lagras i s.k. djupa akviferer⁴ som inte innehåller olja eller gas. Det är i första hand denna typ av geologisk lagring av koldioxid som det finns förutsättningar för inom svensk jurisdiktion enligt Sveriges geologiska undersökning (SGU).⁵

I propositionen 2011/12:125 Geologisk lagring av koldioxid föreslogs ändringar för att genomföra CCS-direktivet. Riksdagen beslutade den 7 juni 2012 om lagen (2012:430) om ändring av miljöbalken och övriga lagändringar (bet. 2011/12:MJU25, rskr 2011/12:254). Regeringen beslutade i anslutning till detta om en ny förordning om geologisk lagring av koldioxid. Geologisk lagring av koldioxid prövas som miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken. Regeringen ska pröva en sådan verksamhets tillåtlighet. Regeringen får meddela föreskrifter om var geologisk lagring av koldioxid får ske. Miljöbalkens regler om tillstånd, anmälan och tillåtlighet ska för geologisk lagring av koldioxid tillämpas även på Sveriges kontinentalsockel utanför territorialgränsen. För geologisk lagring av koldioxid och för rörledningar krävs även tillstånd enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln. Rörledningar för transport av koldioxid för geologisk lagring ska prövas enligt lagen (1978:160) om vissa rörledningar.

I propositionen 2014/15:64 Genomförande av offshoredirektivet föreslogs ändringar för att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/30/EU av den 12 juni 2013 om säkerhet för olje- och gasverksamhet till havs och om ändring av direktiv 2004/35/EG (offshoredirektivet). Förslagen syftade till att genomföra offshoredirektivet i de delar som krävs av en medlemsstat som inte har prospektering eller utvinning av olja eller gas till havs inom sin jurisdiktion och inte planerar att ge tillstånd till detta. Att Sverige valde att utnyttja möjligheten till ett begränsat genomförande av offshore-direktivet innebär att havsbaserad prospektering och utvinning av olja och gas inte får bedrivas utan att direktivet i dess helhet är genomfört i svensk rätt. I propositionen framhålls att genomförandet kan påverka möjligheten till geologisk lagring av koldioxid i vissa olje- och gasförande strukturer i Östersjön.⁶ Efter några år med lägre aktivitet har antalet CCS-projekt

⁴ Akvifer – en regionalt utbredd men ändå geometrisk och strukturellt avgränsad berggrundsstruktur som är tillräckligt permeabel och porös för att kunna hålla stora volymer vatten. (Geologisk lagring av koldioxid i Sverige – Lägesbeskrivning avseende förutsättningar, lagstiftning och forskning samt olje- och gasverksamhet i Östersjöregionen, SGU rapporter och meddelande 142 s. 33.)

⁵ Se proposition 2014/15:64 s. 21.

⁶ Se prop. 2014/15:64 s. 43.

som startats i världen ökat kraftigt. Fram till år 2050 kommer en gradvis ökning av mängden lagrad koldioxid att behövas för att nå Parisavtalets tvågradersmål.⁷

5. Förslag på ändringar för att förbättra genomförandet av CCS-direktivet

5.1 Geologisk formation som lagringsplats

Promemorians förslag: För att en geologisk formation ska få användas för lagring av koldioxid krävs att det inte finns någon betydande risk för läckage av koldioxid från lagringskomplexet.

Skälen för förslaget: I artikel 4.4 i CCS-direktivet anges att en geologisk formation endast får väljas som lagringsplats, om det med de planerade användningsförhållandena inte finns någon betydande risk för läckage och om ingen betydande risk för miljön eller människors hälsa föreligger. I artikel 3 finns bl.a. följande definitioner:

geologisk formation: en litostratigrafisk enhet inom vilken distinkta berglager kan hittas och kartläggas,

lagringsplats: en avgränsad volym inom en geologisk formation som används för geologisk lagring av koldioxid och därtill hörande ytanläggningar och injektionsanläggningar,

betydande risk: en kombination av en sannolikhet att skada ska uppkomma och skada av en omfattning som inte kan förbises utan att direktivets syfte när det gäller den berörda lagringsplatsen ifrågasätts,

läckage: varje utsläpp av koldioxid från lagringskomplexet, och

lagringskomplex: lagringsplatsen och omgivande geologiskt område som kan påverka lagringsintegriteten och -säkerheten (dvs. sekundära lagringsformationer).

I 9 § förordningen (2014:21) om geologisk lagring av koldioxid anges att en geologisk formation får användas för lagring av koldioxid endast om det inte finns någon betydande risk för läckage av koldioxid från lagringsplatsen och lagring av koldioxid på platsen inte medför någon betydande risk för människors hälsa eller miljön. Begreppen geologisk formation, lagringsplats och lagringskomplex definieras i förordningens 2 §.

⁷ Geologisk lagring av koldioxid i Sverige – Lägesbeskrivning avseende förutsättningar, lagstiftning och forskning samt olje- och gasverksamhet i Östersjöregionen, Sveriges geologiska undersökning, rapporter och meddelanden 142 s. 110

Kommissionen har frågat var i den svenska lagstiftningen begreppet läckage definieras. Uttrycket läckage definieras inte i svensk författning. På svenska betyder "läckage" förlust genom läckning och är ett vedertaget begrepp som inte kan missförstås. Om det tydligt framgår av de materiella bestämmelserna vilken typ av läckage som avses och inom vilket område som det är relevant att ta hänsyn till läckage behövs inte någon definition av begreppet. Eftersom begreppet läckage enligt artikel 3.5 i CCS-direktivet är utsläpp av koldioxid från lagringskomplexet bör dock 9 § första punkten förordningen om geologisk lagring av koldioxid ändras från betydande risk för läckage av koldioxid från lagringsplatsen till betydande risk för läckage av koldioxid från lagringskomplexet.

9 §

En geologisk formation får användas för lagring av koldioxid endast om

1. det inte finns någon betydande risk för läckage av koldioxid från <i>lagringsplatsen</i> , och	1. det inte finns någon betydande risk för läckage av koldioxid från <i>lagringskomplexet</i> , och
2. lagring av koldioxid på platsen inte medför någon betydande risk för människors hälsa eller miljön.	

5.2 Övervakning

5.2.1 Krav på övervakningsplaner

Promemorians förslag: Den övervakningsplan som verksamhetsutövaren ska upprätta ska utarbetas enligt de riktlinjer som fastställts i kommissionens förordning 601/2012 om övervakning och rapportering av växthusgasutsläpp i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG.

Skälen för förslaget: Av artikel 13 i CCS-direktivet framgår att medlemsstaterna ska se till att verksamhetsutövaren övervakar injektionsanläggningen, lagringskomplexet och i tillämpliga fall omgivningen. I artikel 13.2 första meningen i CCS-direktivet anges att övervakningen ska ske enligt en övervakningsplan som utarbetas av verksamhetsutövaren enligt de krav som fastställs i bilaga II, inklusive uppgifter om övervakningen enligt de riktlinjer som fastställts i enlighet med artikel 14 och artikel 23.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system med

utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/6/EG (handelsdirektivet). Enligt artikel 14 i handelsdirektivet ska kommissionen anta en förordning för övervakning och rapportering av utsläpp. I artikel 23 i direktivet anges hur sådana beslut ska antas.

Kommissionen har antagit förordning (EU) nr 601/2012 av den 21 juni 2012 om övervakning och rapportering av växthusgasutsläpp i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG. I denna förordning finns bestämmelser om övervakning och rapportering av växthusgasutsläpp och verksamhetsuppgifter i enlighet med handelsdirektivet. I förordningen finns bestämmelser om övervakningsplan i artikel 11–18. (Genom förordningen upphävdes kommissionens beslut 2007/589/EG av den 18 juli 2007 om riktlinjer för övervakning och rapportering av utsläpp av växthusgaser i enlighet med direktiv 2003/87. Detta beslut hade dessförinnan ersatt kommissionens beslut 2004/156/EG av den 29 januari 2004 om riktlinjer för övervakning och rapportering av utsläpp av växthusgaser i enlighet med direktiv 2003/87/EG.)

Bestämmelser om att verksamhetsutövaren ska upprätta en övervakningsplan och vad denna ska innehålla finns i 27 och 32–37 §§ förordningen om geologisk lagring av koldioxid. I 26 kap. 19 § miljöbalken finns en bestämmelse om verksamhetsutövarens egenkontroll.

Kommissionen har anfört att artikel 13.2 första meningen i CCS-direktivet förefaller ha införlivats ofullständigt eftersom varken 26 kap. 19 § miljöbalken eller 27 § första punkten eller 32 § förordningen om geologisk lagring av koldioxid hänvisar till riktlinjerna om övervakning av utsläpp i enlighet med artiklarna 14 och 23.2 i handelsdirektivet eller till förordningen 601/2012, som har ersatt de tidigare riktlinjerna.

En komplettering av 32 § förordningen om geologisk lagring av koldioxid föreslås så att det klargörs att övervakningsplanens uppgifter om övervakning ska utarbetas enligt de riktlinjer som fastställts i förordningen om övervakning och rapportering av växthusgasutsläpp.

<p>Den övervakningsplan som avses i 27 § första stycket 2 ska avse hanteringen av de risker som identifierats i riskbedömningen enligt 21–25 §§. Planen ska uppfylla kraven i 33–37 §§.</p>	<p>Den övervakningsplan som avses i 27 § första stycket 2 ska avse hanteringen av de risker som identifierats i riskbedömningen enligt 21–25 §§. Planen ska uppfylla kraven i 33–37 §§. <i>Övervakningsplanens uppgifter om övervakningen ska utarbetas enligt de riktlinjer som fastställts i kommissionens förordning (EU) nr 601/2012 av den 21 juni 2012 om övervakning och rapportering av växthusgasutsläpp i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG.</i></p>
---	---

5.2.2 Uppdatering av övervakningsplaner

Promemorians förslag: Verksamhetsutövaren ska uppdatera övervakningsplanen för att ta hänsyn till förändringar av de bedömda läckageriskerna, förändringar av de bedömda riskerna för miljön och för människors hälsa, nya vetenskapliga rön samt förbättringar av bästa tillgängliga teknik.

Skälen till förslaget: I artikel 13.2 andra meningen i CCS direktivet anges att övervakningsplanen ska uppdateras enligt de krav som fastställs i bilaga II och under alla omständigheter vart femte år för att ta hänsyn till förändringar av de bedömda läckageriskerna, förändringar av de bedömda riskerna för miljön och för människors hälsa, nya vetenskapliga rön samt förbättringar av bästa tillgängliga teknik. Bestämmelserna innehåller således ett krav på att uppdatera övervakningsplanerna på visst sätt och den tydliggör också syftet med en sådan uppdatering.

Enligt 43 § förordningen om geologisk lagring av koldioxid ska övervakningsplanen uppdateras vid behov och inte mer sällan än vart femte år. De krav som ställs på övervakningsplanerna i bilaga II till CCS-direktivet har genomförts genom 32–37 §§ förordningen om geologisk lagring av koldioxid.

Kommissionen har anfört att genomförandet av artikel 13.2 andra meningen i CCS-direktivet förefaller ofullständigt eftersom 43 § förordningen om geo-

logisk lagring av koldioxid inte innehåller alla de skyldigheter som föreskrivs gällande uppdateringen av övervakningsplaner.

För att förtydliga syftet med att uppdatera övervakningsplaner föreslås ett tillägg till 43 § förordningen om geologisk lagring av koldioxid i överensstämmelse med vad som anges i artikel 13.2 i CCS-direktivet.

43 § första stycket

Verksamhetsutövaren ska uppdatera övervakningsplanen vid behov och inte mer sällan än vart femte år.	Verksamhetsutövaren ska uppdatera övervakningsplanen vid behov och inte mer sällan än vart femte år <i>för att ta hänsyn till:</i> <i>1. förändringar av de bedömda läckageriskerna,</i> <i>2. förändringar av de bedömda riskerna för miljön och för människors hälsa,</i> <i>3. nya vetenskapliga rön, och</i> <i>4. förbättringar av bästa tillgängliga teknik.</i>
--	--

5.2.3 Kriterier för uppdatering av övervakningsplanen och för övervakning efter stängning

Promemorians förslag: Vid uppdatering av övervakningsplanen ska verksamhetsutövaren tillämpa den modell för lämplighetsbedömning som tidigare gjorts för att bedöma lagringsplatsens lämplighet. Vid tillämpningen ska eventuella kalibrerade modeller användas för att generera nya faroscenarier och flöden samt för att revidera och uppdatera bedömningen av verksamhetens risker. När nya koldioxidkällor, kanaler och flöden eller observerade avvikelser av betydelse från tidigare bedömningar identifieras ska övervakningsplanen uppdateras i enlighet med detta.

CCS-direktivets bilaga II innehåller kriterier för upprättande och uppdatering av den övervakningsplan som avses i artikel 13.2 och för övervakning efter stängning. Bilaga I innehåller kriterier för beskrivning och bedömning av det potentiella lagringskomplexet och omgivande område som avses i artikel 4.3.

Punkt 1.2 i bilaga II till CCS-direktivet handlar om uppdatering av övervakningsplanen. I punkt 1.2 tredje och fjärde stycket föreskrivs att steg 2 och 3 i bilaga I ska upprepas med användning av de omkalibrerade 3-D-modellerna

för att generera nya faroscenarier och flöden och för att revidera och uppdatera riskbedömningen. När nya koldioxidkällor, kanaler och flöden eller observerade signifikanta avvikelser från tidigare bedömningar identifieras till följd av historisk matchning och omkalibrering av modeller ska övervakningsplanen uppdateras i enlighet med detta.

Bestämmelser om modeller för lämplighetsprövningen finns i 12–25 §§ förordningen om geologisk lagring av koldioxid. I 14–25 §§ finns bestämmelser som genomför steg 2 och 3 i bilaga I till CCS-direktivet. Bestämmelser om övervakningsplaner finns i 32–37 §§ förordningen om geologisk lagring av koldioxid och i 43 § anges att planerna ska uppdateras vid behov och inte mer sällan än vart femte år. I 36 § förordningen om geologisk lagring av koldioxid anges på vilket sätt övervakningsplanen ska anpassas till aktuella förhållanden och i 37 § anges vad som ska göras om de observerade resultaten skiljer sig väsentligt från det som förutsetts.

Kommissionen har frågat var tredje och fjärde stycket i punkt 1.2 i bilaga II till CCS-direktivet har genomförts i svensk rätt.

För att förtydliga genomförandet kompletteras 43 § förordningen om geologisk lagring av koldioxid med två stycken angående uppdateringar av övervakningsplaner så att de krav som anges i punkt 1.2 tredje och fjärde stycket bilaga II till CCS-direktivet framgår tydligare.

43 § andra och tredje stycket

	<p><i>Vid uppdateringen ska 14–25 §§ tillämpas med användning av de kalibrerade modeller som avses i 37 § för att generera nya faroscenarier och flöden samt för att revidera och uppdatera bedömningen av de risker som avses i första stycket.</i></p> <p><i>När nya koldioxidkällor, kanaler och flöden eller observerade signifikanta avvikelser från tidigare bedömningar identifieras till följd av historisk matchning och omkalibrering av modeller ska övervakningsplanen uppdateras i enlighet med detta.</i></p>
--	---

5.3 Läckage av koldioxid och betydande störningar

Promemorians förslag: Verksamhetsutövaren ska underrätta tillsynsmyndigheten och vidta åtgärder om det i fråga om en anläggning för lagring av koldioxid inträffar läckage av koldioxid.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 16.1 i CCS-direktivet ska medlemsstaterna se till att verksamhetsutövaren i händelse av betydande störningar eller läckage genast gör en anmälan till den behöriga myndigheten och vidtar de korrigerande åtgärder som krävs, inbegripet åtgärder för att skydda människors hälsa. Vid läckage och betydande störningar som innebär risk för läckage ska verksamhetsutövaren också anmäla detta till den behöriga myndigheten enligt handelsdirektivet. Enligt artikel 16.2 i CCS-direktivet ska de korrigerande åtgärder som avses i första punkten vidtas som ett minimum enligt den plan för korrigerande åtgärder som lämnats in till och godkänts av den behöriga myndigheten enligt artikel 7.7 och artikel 9.6.

Artikel 16.1 och 16.2 i CCS-direktivet har genomförts genom 45 § förordningen om geologisk lagring av koldioxid. Enligt denna bestämmelse ska verksamhetsutövaren vidta åtgärder om det i fråga om en anläggning för lagring av koldioxid inträffar betydande läckage av koldioxid eller betydande störningar.

Kommissionen har anfört att artikel 16 i CCS-direktivet förefaller ha genomförts inkorrekt eftersom 45 § förordningen om geologisk lagring av koldioxid inte hänvisar till begreppet ”läckage” utan till ”betydande läckage”.

I syfte att uppnå bättre överensstämmelse med direktivet ändras 45 § förordningen om geologisk lagring av koldioxid så att den hänvisar till begreppet ”läckage” istället för ”betydande läckage”.

45 §

Om det i fråga om en anläggning för lagring av koldioxid inträffar <i>betydande</i> läckage av koldioxid eller betydande störningar, ska verksamhetsutövaren	Om det i fråga om en anläggning för lagring av koldioxid inträffar läckage av koldioxid eller betydande störningar, ska verksamhetsutövaren
--	---

1. så snart som möjligt underrätta tillsynsmyndigheten och den myndighet som är tillsynsmyndighet enligt lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter om detta, och
2. vidta åtgärder i enlighet med planen för avhjälpande åtgärder samt de övriga åtgärder som kan krävas för att skydda människors hälsa eller miljön.

5.4 Skyldigheter efter stängning

Promemorians förslag: Verksamhetsutövaren ska utforma planen för underhåll efter stängning på grundval av bästa metoder. Övervakningen efter stängning ska grundas på den information som samlats in och modellerats under genomförandet av övervakningsplanen och de uppdateringar som gjorts av denna plan. Planen ska innehålla den information som behövs för beslut om ansvarsöverföring. För att tillsynsmyndigheten ska få besluta att lagringsplatsen ska stängas ska verksamhetsutövaren ha gjort en uppdatering som omfattar en analys av de bästa metoderna för stängning av lagringsplatsen.

Skälen för förslaget: Artikel 17 i CCS-direktivet reglerar verksamhetsutövarens skyldigheter vid stängning och efter stängning. Enligt artikel 17.2 ska verksamhetsutövaren fortsätta att ansvara för övervakning, rapportering och korrigerande åtgärder enligt CCS-direktivet, för alla skyldigheter som gäller överlämnande av utsläppsrätter vid läckage enligt handelsdirektivet samt förebyggande åtgärder och hjälpåtgärder enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/35/EG av den 21 april 2004 om miljöansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador. Verksamhetsutövaren har ansvar fram till dess att ansvaret för lagringsplatsen överförs till den behöriga myndigheten. Verksamhetsutövaren ska även enligt samma punkt ansvara för att försluta lagringsplatsen och avlägsna injektionsanläggningarna.

Enligt artikel 17.3 första meningen i CCS-direktivet ska de skyldigheter som avses i andra punkten i samma artikel uppfyllas enligt en plan för underhåll m.m. efter stängning som utformats av verksamhetsutövaren på grundval av bästa metoder och i enlighet med de krav som fastställs i bilaga II. Bilaga II innehåller kriterier för upprättande och uppdatering av den övervakningsplan som avses i artikel 13.2 och för övervakning efter stängning. Av artikel 17.3 punkterna a–c framgår att den preliminära planen för underhåll m.m. efter stängning, som lämnas in i samband med ansökan om lagringstillstånd enligt artikel 7.8 och artikel 9.7, ska uppdateras och godkännas innan stängning kan ske. I bilaga II punkt 2 anges att övervakningen efter stängning ska

grundas på den information som samlats in och modellerats under genomförandet av den övervakningsplan som avses i artikel 13.2 samt i bilaga II punkt 1.2. Övervakningen ska i synnerhet tjäna till att erbjuda den information som behövs för att fatta beslut i enlighet med artikel 18.1, dvs. om överföring av ansvar till behörig myndighet.

Enligt 27 § tredje punkten förordningen om geologisk lagring av koldioxid ska den som avser att bedriva en verksamhet med geologisk lagring av koldioxid upprätta förslag till en plan för underhåll efter stängning innan verksamheten påbörjas. Innan en lagringsplats kan stängas ska verksamhetsutövaren, i enlighet med 49 § andra punkten förordningen om geologisk lagring av koldioxid, uppdatera planen för underhåll efter stängning. Uppdateringen ska enligt 49 § andra och tredje punkten omfatta en riskanalys och en analys av bästa möjliga teknik för stängning av lagringsplatsen och tillsynsmyndigheten ska därefter godkänna densamma. I 51 § förordningen om geologisk lagring av koldioxid regleras verksamhetsutövarens ansvar och skyldigheter efter stängning. Där framgår bl.a. att verksamhetsutövaren fram till dess att ansvarsöverföring har skett ska övervaka enligt 42 §.

Kommissionen har anfört att det förefaller som att Sverige inte har genomfört kraven i artikel 17.3 första meningen i CCS-direktivet. Enligt bestämmelsen ska de skyldigheter om bl.a. övervakning och rapportering efter stängning av en lagringsplats uppfyllas enligt en plan för underhåll m.m. efter stängning som utformats av verksamhetsutövaren på grundval av bästa metoder och i enlighet med vissa krav som fastställs i bilaga II till direktivet.

För att tydliggöra att planen för underhåll efter stängning ska utformas på grundval av bästa metoder och i enlighet med kraven i bilaga II anges i 27 § förordningen om geologisk lagring av koldioxid att planen för underhåll efter stängning ska utformas på grundval av bästa metoder. Kraven i bilaga II gällande övervakning efter stängning införs i 51 § andra och tredje stycket. För att anpassa terminologin görs även en ändring i 49 § där begreppet bästa möjliga teknik för stängning byts till bästa metoderna för stängning.

27 §

Den som avser att bedriva en verksamhet med geologisk lagring av koldioxid ska innan verksamheten påbörjas upprätta förslag till 1. en plan som beskriver vilka åtgärder som ska vidtas i händelse av läckage av koldioxid eller betydande störningar i lagringskomplexet (plan för
--

avhjälpande åtgärder), 2. en övervakningsplan för kontrollen enligt 26 kap. 19 § miljöbalken och 43 § denna förordning, och	
3. en plan för underhåll efter stängning.	3. en plan för underhåll efter stängning <i>som ska utformas på grundval av bästa metoder.</i>
Första stycket 2 gäller utöver det kontrollprogram som kan krävas enligt 26 kap. 19 § miljöbalken. Bestämmelser om att en ansökan om tillstånd till geologisk lagring av koldioxid ska innehålla ett förslag till övervakningsplan och ett förslag till plan för avhjälpande åtgärder finns i 22 kap. 1 a § miljöbalken.	

49 §

Tillsynsmyndigheten får efter ansökan av verksamhetsutövaren besluta att lagringsplatsen ska stängas, om 1. verksamhetsutövaren har uppfyllt de villkor för stängning som bestämts i tillståndet,	
2. verksamhetsutövaren har gjort en uppdatering av den plan för underhåll efter stängning som avses i 27 § första stycket och uppdateringen omfattar en riskanalys och en analys av bästa möjliga teknik för stängning av lagringsplatsen, och	2. verksamhetsutövaren har gjort en uppdatering av den plan för underhåll efter stängning som avses i 27 § första stycket och uppdateringen omfattar en riskanalys och en analys av bästa <i>metoder</i> för stängning av lagringsplatsen, och
3. tillsynsmyndigheten anser att den uppdaterade planen för underhåll efter stängning kan godkännas.	

51 §

När tillsynsmyndigheten har beslutat att en lagringsplats ska stängas, ska verksamhetsutövaren 1. försluta lagringsplatsen och avlägsna injekteringsanläggningarna, och 2. fram till dess att ansvarsöverföring har skett a) övervaka enligt 42 §, b) vid behov vidta avhjälpande åtgärder enligt 45 §, c) vid behov överlämna utsläppsrätter enligt lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter i händelse av läckage av koldioxid, d) vid behov vidta förebyggande åtgärder enligt 2 kap. miljöbalken och avhjälpande åtgärder enligt 10 kap. miljöbalken, och e) upprätta miljörapport enligt 26 kap. 20 § miljöbalken och 47 § denna förordning.	
	<i>För fullgörande av första stycket 2 ska det finnas en plan för underhåll efter stängning som ska utformas på grundval av</i>

	<p><i>bästa metoder för stängning.</i></p> <p><i>Övervakningen efter stängning ska grundas på den information som samlats in och modellerats under genomförandet av den övervakningsplan som avses i 27 § första stycket 2 och de uppdateringar som gjorts av denna plan. Planen ska innehålla den information som behövs för beslut enligt 52 §.</i></p>
--	---

5.5 Register

Promemorians förslag: Den förteckning som tillsynsmyndigheten ska föra över givna tillstånd till lagring av koldioxid och stängda lagringsplatser ska även omfatta de lagringskomplex som omger de stängda lagringsplatserna.

Skäl för förslaget: Enligt artikel 25.1 i CCS-direktivet ska den behöriga myndigheten inrätta och upprätthålla ett register över beviljade lagringstillstånd och ett permanent register över alla stängda lagringsplatser och omgivande lagringskomplex. Av artikel 25.1 b följer att det permanenta registret över alla stängda lagringsplatser och omgivande lagringskomplex ska innehålla kartor och tvärsnitt över deras rumsliga utsträckning och tillgänglig information som är relevant för att bedöma huruvida den lagrade koldioxiden kommer att förbli fullständigt och varaktigt innesluten.

Enligt 69 § förordningen om geologisk lagring av koldioxid ska tillsynsmyndigheten föra en förteckning över givna tillstånd till lagring av koldioxid och över stängda lagringsplatser. Förteckningen ska ha ett visst innehåll. Bestämelsen genomför artikel 25.1 i CCS-direktivet.

Kommissionen har anfört att det förefaller som att genomförandet av artikel 25.1 i CCS-direktivet är ofullständigt eftersom 69 § förordningen om geologisk lagring av koldioxid inte nämner omgivande lagringskomplex.

För att förtydliga genomförandet så kompletteras 69 § förordningen om geologisk lagring av koldioxid så att det klargörs att förteckningen över stängda lagringsplatser även ska omfatta omgivande lagringskomplex.

Tillsynsmyndigheten ska föra en förteckning över givna tillstånd till lagring av koldioxid <i>och</i> över stängda lagringsplatser. I fråga om stängda lagringsplatser ska förteckningen innehålla	Tillsynsmyndigheten ska föra en förteckning <i>samt</i> över givna tillstånd till lagring av koldioxid, över stängda lagringsplatser <i>och över omgivande lagringskomplex</i> . I fråga om stängda lagringsplatser <i>och omgivande lagringskomplex</i> ska förteckningen innehålla
<ol style="list-style-type: none"> 1. information i form av kartor och tvärsnitt som visar den stängda lagringsplatsens rumsliga avgränsning, och 2. information som är relevant för att bedöma om den lagrade koldioxiden kommer att förbli fullständigt och varaktigt innesluten. 	

5.6 Finansiell säkerhet

Promemorians förslag: Det förtydligas att den finansiella säkerheten som ska ställas kan användas till andra kostnader än kostnader för återställningsåtgärder. Det förtydligas att säkerheten kan tas i anspråk när tillsynsmyndigheten utför åtgärder på verksamhetsutövarens bekostnad efter att ett tillstånd har återkallats. Det införs ett nytt bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vad som krävs för att en säkerhet ska kunna godtas. Det anges att tillståndsmyndigheten får ompröva tillstånd om det kan antas att en säkerhet som ställts för geologisk lagring av koldioxid inte är tillräcklig eller är större än vad som behövs.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 11.4 i CCS-direktivet ska den behöriga myndigheten när ett lagringstillstånd återkallats antingen utfärda ett nytt lagringstillstånd eller stänga lagringsplatsen. Fram till dess att ett nytt lagringstillstånd har utfärdats ska den behöriga myndigheten tillfälligt överta alla rättsliga skyldigheter beträffande kriterier för godtagande om den beslutar fortsätta injektionerna av koldioxid, liksom också beträffande övervakning och korrigerande åtgärder enligt kraven i CCS-direktivet, överlämnande av utsläppsrätter vid läckage enligt handelsdirektivet samt förebyggande åtgärder och hjälpåtgärder enligt artiklarna 5.1 och 6.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/35/EG av den 21 april 2004 om miljöansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador. Den behöriga myndigheten ska enligt artikel 11.4 tredje meningen i CCS-direktivet begära ersättning för alla kostnader för detta från den tidigare verksamhetsutövaren, inbegripet genom att utnyttja den finansiella säkerheten som avses i artikel 19. Detta innebär att den finansiella säkerheten som ska ställas enligt CCS-direktivet ska kunna

användas för kostnader som uppstår från det att ett tillstånd har återkallats till dess att ett nytt lagringstillstånd har utfärdats.

Av 65 § förordningen om geologisk lagring av koldioxid framgår att åtgärder som tillsynsmyndigheten vidtar istället för verksamhetsutövaren efter att tillstånd har återkallats ska göras på verksamhetsutövarens bekostnad. Av 15 kap. 37 § miljöbalken framgår att tillstånd till geologisk lagring av koldioxid endast får ges om verksamhetsutövaren ställer säkerhet enligt 16 kap. 3 § miljöbalken eller vidtar annan lämplig åtgärd för att säkerställa fullgörandet av de skyldigheter som gäller för verksamheten enligt miljöbalken, lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter samt de föreskrifter och villkorsvillkor som har meddelats med stöd av dessa lagar. I 16 kap. 3 § miljöbalken regleras säkerhet för kostnaderna för avhjälpande av en miljöskada och andra återställningsåtgärder som verksamheten kan föranleda.

Kommissionen har anfört att det förefaller som att artikel 11.4 tredje meningen i CCS-direktivet har införlivats bristfälligt eftersom 65 § andra stycket förordningen om geologisk lagring av koldioxid inte nämner något om utnyttjande av den finansiella säkerheten.

För att tydliggöra att en ekonomisk säkerhet kan tas i anspråk för de kostnader som uppkommer för en tillsynsmyndighet om den genomför åtgärder på verksamhetsutövarens bekostnad när ett tillstånd har återkallats föreslås ett förtydligande genom att hänvisningen till 16 kap. 3 § miljöbalken tas bort. De bestämmelser i 16 kap. 3 § miljöbalken som ska tillämpas vid ställande av säkerhet för geologisk lagring av koldioxid införs i 15 kap. 37 § miljöbalken. Detta innebär ett tydliggörande av att den begränsning som idag finns i 16 kap. 3 § miljöbalken som innebär att säkerheten ska avse kostnader för avhjälpande av miljöskada och andra återställningsåtgärder inte gäller vid ställande av säkerhet vid geologisk lagring av koldioxid. Av 15 kap. 37 § miljöbalken framgår redan idag att säkerheten ska ställas för att säkerställa fullgörandet av de skyldigheter som gäller för verksamheten enligt miljöbalken, lagen om handel med utsläppsrätter samt de föreskrifter och villkorsvillkor som har meddelats med stöd av dessa lagar. Detta innefattar kostnader som uppstår från det att ett tillstånd har återkallats till dess att ett nytt lagringstillstånd har utfärdats.

Det anges i bestämmelsen att säkerheten ska godtas om den visas vara betryggande för sitt ändamål. Detta framgick även tidigare genom hänvisningen

till 16 kap. 3 § miljöbalken. Detta innebär att alla former av säkerheter kan godtas om de är betryggande. Mot bakgrund av detta är formuleringen om möjlighet att vidta annan lämplig åtgärd än ställande av säkerhet obehövlig och kan därför utgå. Ingen förändring i sak är avsedd.

För att förtydliga att tillsynsmyndigheten kan ta säkerheten i anspråk för att säkerställa fullgörande av skyldigheter i anspråk när myndigheten övertar verksamhetsutövarens skyldigheter efter att ett tillstånd har återkallats görs även ett tillägg i 38 § förordningen om geologisk lagring av koldioxid om att säkerheten ska kunna tas i anspråk för att utföra åtgärder på verksamhetsutövarens bekostnad. Det införs ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter som vad som krävs för att en säkerhet ska kunna godtas.

I 24 kap. 5 § miljöbalken finns bestämmelser om när en tillståndsmyndighet får ompröva tillstånd till miljöfarliga verksamheter eller vattenverksamheter och ändra eller upphäva villkor i sådana tillstånd. Enligt punkt 12 i bestämmelsen får detta göras om det kan antas att en säkerhet som ställts enligt vissa utpekade bestämmelser inte längre är tillräcklig eller större än vad som behövs. I denna punkt 16 kap. 3 § miljöbalken angiven. Mot bakgrund av att det föreslås att säkerhet vid tillstånd till geologisk lagring inte längre ska ställas med stöd av denna paragraf utan istället med stöd av en ny paragraf bör en hänvisning till den nya paragrafen införas i 24 kap. 5 § punkten 12 miljöbalken.

15 kap.

37 §

Tillstånd till geologisk lagring av koldioxid får ges endast om verksamhetsutövaren ställer säkerhet *enligt 16 kap. 3 § eller vidtar någon annan lämplig åtgärd* för att säkerställa fullgörandet av de skyldigheter som gäller för verksamheten enligt denna balk, lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter samt de föreskrifter och tillståndsvillkor som har meddelats med stöd av dessa lagar.

Tillstånd till geologisk lagring av koldioxid får ges endast om verksamhetsutövaren ställer säkerhet för att säkerställa fullgörandet av de skyldigheter som gäller för verksamheten enligt denna balk, lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter samt de föreskrifter och tillståndsvillkor som har meddelats med stöd av dessa lagar. *Säkerheten får ställas efter hand enligt en plan som vid varje tid tillgodoser det aktuella behovet av säkerhet.*

	<p><i>Säkerheten ska prövas av tillståndsmyndigheten. Säkerheten ska godtas om den visas vara betryggande för sitt ändamål.</i></p> <p><i>Staten, kommuner, landsting och kommunalförbund behöver inte ställa säkerhet.</i></p>
--	---

37 a §

	<p>Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om vad som krävs för att en säkerhet ska kunna godtas.</p>
--	--

24 kap.

5 §

<p>I fråga om miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet får tillståndsmyndigheten ompröva tillstånd när det gäller en bestämmelse om tillåten produktionsmängd eller annan liknande bestämmelse om verksamhetens omfattning, samt ändra eller upphäva villkor eller andra bestämmelser eller meddela nya sådana</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. när, från det tillståndsbeslutet fick laga kraft, det förflutit tio år eller den kortare tid som, på grund av vad som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, 2. om verksamheten med någon betydelse medverkar till att en miljökvalitetsnorm inte följs, 3. om den som har sökt tillståndet har vilselett tillståndsmyndigheten genom att lämna oriktiga uppgifter eller låta bli att lämna uppgifter av betydelse för tillståndet eller villkoren, 4. när tillståndet eller villkor som gäller för verksamheten inte har följts, 5. om det genom verksamheten uppkommit en olägenhet av någon betydelse som inte förutsågs när verksamheten tilläts, 6. om förhållandena i omgivningen har ändrats väsentligt, 7. om en från hälso- eller miljösynpunkt väsentlig förbättring kan uppnås med användning av någon ny process- eller reningsteknik, 8. om användandet av någon ny teknik för mätning eller uppskattning av förorening eller annan störning skulle medföra väsentligt bättre förutsättningar för att kontrollera verksamheten, 9. om verksamheten helt eller till väsentlig del är förlagd inom ett område där förbud råder enligt en föreskrift eller ett beslut som har meddelats med stöd av 9 kap. 4 §, 10. för att förbättra en anläggnings säkerhet, 11. om det visar sig att anordningar som har vidtagits eller villkor som har
--

meddelats till skydd för fisket med stöd av 11 kap. 8 § eller enligt 6 kap. 5 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet är mindre ändamålsenliga, eller	
12. om det kan antas att en säkerhet som ställts enligt 9 kap. 6 e §, 15 kap. 35 § eller 16 kap. 3 § inte längre är tillräcklig eller är större än vad som behövs.	12. om det kan antas att en säkerhet som ställts enligt 9 kap. 6 e §, 15 kap. 35 <i>eller</i> 37 § eller 16 kap. 3 § inte längre är tillräcklig eller är större än vad som behövs.
<p>Ändringstillstånd som avses i 16 kap. 2 § får förenas med bestämmelser om ändringar i villkor som tidigare har meddelats för de delar av verksamheten som inte omfattas av ändringen, om de tidigare villkoren har ett samband med ändringen.</p> <p>Ändringstillstånd som avses i 16 kap. 2 § får trots bestämmelserna i första stycket omprövas i samband med att ett tillstånd som omfattar hela verksamheten omprövas.</p> <p>I fall som avses i första stycket 5 får tillståndsmyndigheten också besluta om andra åtgärder som behövs för att förebygga eller minska olägenheter för framtiden.</p> <p>Tillståndsmyndigheten får inte med stöd av denna paragraf meddela så ingripande villkor eller andra bestämmelser att verksamheten inte längre kan bedrivas eller att den avsevärt försvåras.</p>	

5.7 Kriterier för godtagande av koldioxidströmmar

Promemorians förslag: Det förtydligas att en koldioxidström enbart ska bestå av koldioxid.

Skälen för förslaget: Av artikel 12.1 i CCS-direktivet framgår att en koldioxidström huvudsakligen ska bestå av koldioxid. Därför får inget avfall eller andra substanser tillsättas i syfte att bortskaffa detta avfall eller sådana substanser. En koldioxidström får dock innehålla spår av substanser som härrör från källan, avskiljningen eller injektionsprocessen samt spårsubstanser som tillsatts för att bistå vid övervakning och kontroll av koldioxidmigrationen.

Enligt 39 § förordningen om geologisk lagring av koldioxid ska den koldioxidström som injekteras i lagringsplatsen bestå av enbart koldioxid. Koldioxidströmmen får dock innehålla spår av andra ämnen som härrör från vissa uppräknade källor. Listan över ämnen i 39 § genomför artikel 12.1 tredje meningen i CCS-direktivet. Listan är uttömmande och därav följer att några andra ämnen inte får förekomma i koldioxidströmmen.

Kommissionen har påpekat att 39 § förordningen om geologisk lagring av koldioxid endast omfattar den koldioxidström som injekteras i lagringsplatsen och därför inte täcker den ström av ämnen som uppstår vid koldioxidavskiljning.

Mot bakgrund av detta bör bestämmelsen i 39 § förordningen om geologisk lagring av koldioxid ändras så att det förtydligas att den omfattar alla koldioxidströmmar.

39 §

<i>Den koldioxidström som injekteras i lagringsplatsen ska bestå av enbart koldioxid. Koldioxidströmmen får dock innehålla spår av andra ämnen än koldioxid som härrör från källan till koldioxidutsläppen, avskiljningen eller injekteringsprocessen samt spårämnen som tillsatts i samband med övervakning och kontroll av koldioxidens rörelser inom lagringskomplexet. Halterna av sådana ämnen får inte överstiga nivåer som skulle kunna</i>	<i>En koldioxidström ska bestå av enbart koldioxid. Koldioxidströmmen får dock innehålla spår av andra ämnen än koldioxid som härrör från källan till koldioxidutsläppen, avskiljningen eller injekteringsprocessen samt spårämnen som tillsatts i samband med övervakning och kontroll av koldioxidens rörelser inom lagringskomplexet. Halterna av sådana ämnen får inte överstiga nivåer som skulle kunna</i>
<ol style="list-style-type: none">1. ha negativa effekter på lagringsplatsen eller säkerheten och funktionen hos den infrastruktur som används för transport av koldioxid,2. utgöra en betydande risk för människors hälsa eller miljön, eller3. strida mot krav i annan lagstiftning.	

6. Ikraftträdandebestämmelser

Ändringarna planeras träda i kraft den 1 augusti 2018. Eftersom de föreslagna lag- och förordningsändringarna avser genomförandet av CCS-direktivet och är föranledda av ett EU-pilotärende bör de träda i kraft så snart som möjligt.

7. Konsekvenser

7.1 Förbättrat genomförande av CCS-direktivet

Bedömningen av konsekvenserna påverkas av att det inte finns någon geologisk lagring av koldioxid i Sverige. Genom de förändringar som tidigare genomförts är geologisk lagring av koldioxid möjlig inom svenskt territorium

och kontinentalsockel. En översiktlig bedömning av konsekvenserna av att genomföra CCS-direktivet finns i propositionen 2011/12:125 Geologisk lagring av koldioxid. Syftet med detta förslag är att komma till rätta med de brister i genomförandet som kommissionen pekat på i EU-pilotförfrågan (dnr M2016/01272/R).

Förslaget innebär i huvudsak att

- det förtydligas att en geologisk formation endast får väljas som lagringsplats för koldioxid om det med planerade användningsförhållanden inte finns någon betydande risk för läckage av koldioxid från lagringskomplexet,
- förordningen kompletteras med bestämmelser angående kriterier för uppdatering av övervakningsplaner,
- det anges vad som är syftet med att uppdatera övervakningsplanerna,
- förordningen kompletteras med bestämmelser som tydliggör hur uppdateringen av övervakningsplaner ska göras,
- verksamhetsutövaren ska underrätta tillsynsmyndigheten och vidta åtgärder om det inträffar läckage av koldioxid istället för om det inträffar betydande läckage,
- det förtydligas att planen för underhåll efter stängning ska utformas på grundval av bästa metoder och att övervakningen efter stängning ska grundas på den information som samlats in och modellerats under genomförandet av övervakningsplanen,
- det förtydligas att förteckningen över stängda lagringsplatser även ska innefatta omgivande lagringskomplex,
- det förtydligas att den ekonomiska säkerheten får tas i anspråk för kostnader som uppkommer för en tillsynsmyndighet som genomför åtgärder på verksamhetsutövarens bekostnad när ett lagringstillstånd har återkallats, och
- det förtydligas att kravet på att koldioxidströmmar enbart ska bestå av koldioxid gäller alla koldioxidströmmar och inte enbart de som injekteras i lagringsplatsen.

7.2 Beskrivning av alternativa lösningar

I EU-pilotbegäran som inkom i maj och oktober 2016 ifrågasatte kommissionen delar av Sveriges genomförande av CCS-direktivet. Mot bakgrund av den kritik som kommissionen framfört görs bedömningen att det behövs förändringar i den svenska lagstiftningen. Förslaget är avsett att komma till

rätta med de brister som kommissionen pekat på. Det är inte möjligt att komma till rätta med bristerna genom vägledning eller frivilliga åtaganden.

7.3 Effekter om någon förändring inte kommer till stånd

Om kommissionen bedömer att Sverige inte genomför ändringar som motsvarar CCS-direktivets krav kan kommissionen inleda ett överträdelseärendet mot Sverige gällande genomförandet.

7.4 Aktörer som berörs av regleringen

Det finns idag inte någon geologisk lagring av koldioxid i Sverige. Koldioxidavskiljning är något som på grund av de höga kostnaderna endast kan komma i fråga för verksamheter med stora punktutsläpp. Eftersom Sverige till stor del saknar stora fossilt eldade kraftverk handlar det i första hand om stora industrier så som cementindustrier, stålverk och raffinaderier samt verksamheter med biogena koldioxidutsläpp som till exempel massabruk och kraftvärmeverk som på sikt kan få drivkrafter att införa tekniken. Sverige har drygt ett dussin enskilda utsläppskällor med årliga koldioxidutsläpp motsvarande en miljon ton per år eller mer. Regelverkets utformning kan påverka dessa företag.

7.5 Konsekvenser som regleringen medför

Koldioxidavskiljning och lagring kan vara en kostnadseffektiv åtgärd för att minska nettoutsläpp av koldioxid till atmosfären. EU har tydligt pekat på vikten av CCS-tekniken för att kunna tillfredsställa framtida energibehov på ett mer uthålligt sätt. De ändringar som nu föreslås är dock endast mindre justeringar av den reglering som tidigare genomförts. Eftersom de svenska reglerna ska tolkas mot bakgrund av direktivet så bedöms de föreslagna ändringarna leda till en tydligare och mer förutsägbar reglering. Förslaget bedöms inte medföra några ökade kostnader eller konsekvenser av betydelse i övrigt.

7.6 Skyldigheter som följer av EU-rätten

De föreslagna bestämmelserna har sin grund i CCS-direktivet. Syftet med förslaget är att förbättra genomförandet av CCS-direktivet och komma till rätta med de brister i genomförandet som kommissionen har pekat på i EU-pilotärendet (dnr M2016/01272/R). Förslagen i promemorian medför att de svenska bestämmelserna på ett tydligare sätt genomför direktivet. De före-

slagna ändringarna går inte utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning Europeiska unionen.

7.7 Särskild hänsyn till små företag

Som beskrivits ovan är koldioxidavskiljning något som på grund av de höga kostnaderna endast kan komma i fråga för verksamheter med stora punktutsläpp. Även lagring av koldioxid är en verksamhet som på grund av höga kostnader endast kommer att komma ifråga för större företag. Bedömningen är därför att dessa bestämmelser inte kommer att beröra små företag.

8. Författningskommentar

Miljöbalken

15 kap. 37 §

I paragrafen finns kravet på finansiell säkerhet vid geologisk lagring av koldioxid. Bestämmelsen motsvarar den tidigare 36 § som trädde i kraft den 4 januari 2013. (Se prop. 2011/12:125 s. 57 ff. och 105.) Bestämmelsen flyttades till 37 § den 2 augusti 2016. (Se prop. 2015/16:166.)

En ändring görs som innebär att 16 kap. 3 § inte ska tillämpas vid ställande av säkerhet i samband med tillstånd till geologisk lagring av koldioxid. Detta för att säkerheten ska kunna användas för andra kostnader än avhjälpande av miljöskada och andra återställningsåtgärder. Följande delar av 16 kap. 3 § som är relevanta infogas i paragrafen:

- att staten, kommuner, landsting och kommunalförbund undantas från kravet på säkerhet,
- att en säkerhet ska godtas om den visas vara betryggande för sitt ändamål,
- att säkerheten får ställas efter hand enligt en plan som vis varje tid tillgodoser det aktuella behovet av säkerhet och
- att säkerheten ska prövas av tillståndsmyndigheten.

Avsikten är att kraven i denna bestämmelse i dessa delar ska motsvara kraven i 16 kap. 3 § miljöbalken. Se prop. 2006/907:95 s. 107 ff. och 135 f. Det anges i bestämmelsen att säkerheten ska godtas om den visas vara betryggande för sitt ändamål och att det innebär att alla former av säkerheter kan godtas om de är betrygganden. Formuleringen om möjlighet att vidta annan lämplig åtgärd än ställande av säkerhet är därför obehövlig. Denna formulering kan därför utgå. Ingen förändring i sak är avsedd.

Säkerheten ska prövas av tillståndsmyndigheten. Detta innebär att myndigheten ska göra en bedömning av vad som kan accepteras som en betryggande säkerhet för de skyldigheter som gäller för verksamheten. Säkerheten ska godtas om den visas vara betryggande för sitt ändamål. Detta innebär att alla former av säkerheter kan godtas om sökanden kan visa att säkerheten är betryggande. Säkerheten bör bedömas med utgångspunkt i kostnaderna för fullgörandet av de skyldigheter som gäller för verksamheten. En säkerhet bör inte vara större än vad som behövs och inte heller administrativt kostsam. En utgångspunkt bör även vara att säkerheten bör tillåta att så mycket kapital som möjligt är kvar hos verksamhetutövaren. Det är svårt att hitta säkerheter som inte är kostsamma för verksamhetsutövaren och samtidigt erbjuder full säkerhet för samhället. Ambitionen bör därför vara att till en rimlig kostnad för verksamhetsutövaren minimera risken för att samhället får bära kostnaden för åtgärderna. För att en säkerhet ska kunna skydda samhället från att svara för kostnader bör utgångspunkten vara att säkerheten ska vara skyddad vid gäldenärens konkurs. Säkerheten bör även vara tillgänglig för tillsynsmyndigheten. Med tillgänglig menas i detta sammanhang att säkerheten ska vara enkel att realisera och utnyttja när den behöver tas i anspråk. En väsentlig förutsättning vid en sådan bedömning är att säkerheten kan omvandlas till reda pengar i den takt som krävs för att åtgärderna ska kunna genomföras. Säkerheten kan ställas successivt. Om säkerheten behöver justeras efter det aktuella behovet kan det ske genom att villkoret om säkerhet ändras. Av 24 kap. 5 § första stycket tolfte punkten framgår att en tillståndsmyndighet får ändra eller upphäva villkor i ett meddelat tillstånd för en verksamhet om det kan antas att en säkerhet som ställts inte längre är tillräcklig eller är större än vad som behövs. Med anledning av den ändring som nu föreslås i 15 kap. 37 § miljöbalken föreslås även en följdändring i 24 kap. 5 § miljöbalken så att det blir möjligt att ändra eller upphäva villkor även för säkerhet som meddelats med stöd av 15 kap. 37 § miljöbalken.

15 kap. 37 a §

Bemyndigandet ger regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter om vad som krävs för att en säkerhet ska kunna godtas.

24 kap. 5 §

Paragrafen anger när en tillståndsmyndighet får ompröva tillstånd till miljöfarliga verksamheter eller vattenverksamheter och ändra eller upphäva villkor i sådana tillstånd. Enligt punkt 12 i bestämmelsen får detta göras om det kan

antas att en säkerhet som ställts enligt vissa utpekade bestämmelser inte längre är tillräcklig eller större än vad som behövs. (Se prop. 2006/07:95 s. 112 ff. och 136 f.) Mot bakgrund av att det föreslås att säkerhet vid tillstånd till geologisk lagring av koldioxid ska ställas enligt 15 kap. 37 § miljöbalken föreslås att även denna bestämmelse anges i paragrafen.

Förordningen om geologisk lagring av koldioxid

9 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om krav som ställs vid val av lagringsplats avseende risk för läckage av koldioxid och risk för miljön eller människors hälsa. En ändring görs som innebär att det inte får finnas någon betydande risk för läckage av koldioxid från lagringskomplexet istället för från lagringsplatsen. Paragrafen genomför artikel 4.4 i CCS-direktivet.

27 §

Paragrafen anger vilka planer som den som avser att bedriva en verksamhet med geologisk lagring av koldioxid ska upprätta förslag till innan verksamheten påbörjas. En ändring genomförs som innebär att det anges att bestämmelser om planen för underhåll efter stängning finns i 51 §.

32 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om den övervakningsplan som avses i 27 § första stycket 2. Paragrafen ändras för att genomföra att tydligare genomföra artikel 13.2 första meningen i CCS-direktivet. Kommissionens förordning (EU) nr 601/2012 om övervakning och rapportering av växthusgasutsläpp innehåller riktlinjer som fastställts i enlighet med direktiv 2003/87/EG.

38 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om den säkerhet som avses i 15 kap. 37 § miljöbalken. För att förtydliga att tillsynsmyndigheten kan ta säkerheten i anspråk för att säkerställa fullgörande av skyldigheter efter att ett tillstånd har återkallats görs ett tillägg i bestämmelsen. Ändringen görs för att tydliggöra genomförandet av artikel 11.4 tredje meningen i CCS-direktivet.

39 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om koldioxidströmmarnas sammansättning. En ändring görs för att förtydliga att kraven i bestämmelsen

omfattar alla koldioxidströmmar. Ändringen görs för att förtydliga genomförandet av artikel 12.1 i CCS-direktivet.

43 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppdatering av övervakningsplanen. En ändring görs i första stycket som tydliggör syftet med att uppdatera övervakningsplanen. Ändringen görs för att tydligare genomföra artikel 13.2 i CCS-direktivet. I andra och tredje stycket görs tillägg som innebär att det närmare anges hur uppdateringen av övervakningsplanen ska göras. Ändringen i dessa stycken görs för att förtydliga genomförandet av tredje och fjärde stycket i punkt 1.2 i bilaga II till CCS-direktivet.

45 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om läckage av koldioxid från en anläggning för lagring. En ändring görs som innebär att verksamhetsutövaren ska underrätta tillsynsmyndigheten och vidta åtgärder när det inträffar läckage av koldioxid. Ändringen görs för att förbättra genomförandet av artikel 16.1 i CCS-direktivet.

49 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om under vilka förutsättningar tillsynsmyndigheten får besluta att stänga en lagringsplats. En ändring görs som innebär att uppdateringen av planen för underhåll efter stängning ska omfatta en analys av de bästa metoderna för stängning av lagringsplatsen. Ändringen görs för att förbättra genomförandet av artikel 17. 3 i CCS-direktivet.

51 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om verksamhetsutövarens ansvar och skyldigheter efter stängning. En ändring görs som innebär att verksamhetsutövaren ska utforma planen för underhåll efter stängning på grundval av bästa metoder. Det anges närmare vilka uppgifter som ska ligga till grund för utformningen av övervakningen och att planen ska innehålla den information som behövs för beslut om ansvarsöverföring. Ändringen görs för att förbättra genomförandet av artikel 17.3 och bilaga II punkt 2 till CCS-direktivet.

69 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om förteckning över stängda lagringsplatser. En ändring görs som innebär att förteckningen även ska omfatta de lagringskomplex som omger de stängda lagringsplatserna. Ändringen görs för att förbättra genomförandet av artikel 25.1.b i CCS-direktivet.